1213

PROSPEKT

POLAKA PATRYOTY.

DZIEŁO NOWE PERYODYCZNE

TOWARZYSTWA UCZONYCH

PRZEZ

PATRYOTYZM PRACUIĄCYCH.

Proſpekt ten rozdaie ſię *gratis*

w WARSZAWIE,

U Piotra DUFOUR Konſyliarza Nadwornego,

Drukarza J. K. Mci y Rzepltey, Dyrektora Drukarni

P. SZKOŁY RYCERSKIEY.

M. DCC. LXXXIV.

MYŚL
TOWARZYSTWA
PATRYOTYCZNEGO
względem wydawać maiącego dzieła swego.

W CZASIE, w ktorym wielka część naszych współobywatelow nudzi się ieszcze i niema sposobności iako zabawiać się czytaniem, bądź Romansow, bądź doniesień tak dalekich od nas iak mało nas obchodzić powinnych czynności; w czasie, w ktorym przyznać należy, że mimo znaczney liczby ksiąg nowo-spłodzonych w ięzyku narodowym, istotnie potrzebne wiadomości tym staią się trudnieyszemi do nabycia Polakom,

że w obcym piſane ięzyku w obſzernych rozrzucane ſą dziełach; w czaſie iednak, w ktorym Panowanie mądre, ſzczęśliwie kraiowi przywraca ſpokoyność, beśpieczeńſtwo i ſprawiedliwość, a oddalaiąc od nas nierząd, przemoc i intrygę, ożywia narod i zachęca go do ſzukania prawdziwego światła, do oddalenia wſzyſtkich przeſądow w obywatelſtwie ſzkodliwych, do pomyślenia o iſtotnym ſwoim i oyczyzny dobru; w takowym teyże oyczyznie pomyślność obiecuiącym czaſie, dalekie od zyſku *Towarzyſtwo*, ziednoczone ſwe poświęca ſiły i zdatność na przyſłużenie ſię ſwoim wſpołobywatelom takowym dziełem patryotycznym, ktore dla oboiey Płcy, w iakim bądźby żyli ſtanie i wieku, niemoże niebydź z pożytkiem.

☆ ☆ ☆

Dzieło to naſze, ktore oświadczamy żądaiącym go w kraiu rozſyłać na dwie podzielone części, dwa razy co mieſiąc, zaſzczycać umyślilismy nazwiſkiem *Polaka Patryoty*, dość gdy z tych względow, że Patryotyzm go tworzy, że Patryotyzm Polſki ogłoſić ma, że przedmiot onego ieſt zamiar formowania Patryotow.

☆ ☆ ☆

Naſtępuiące Rozdziały, co mieſiąc ſkładać będą całość Polaka Patryoty:

Rozdział 1. O goſpodarſtwie politycznym tyczącym ſię kraiu naſzego w powſzechności.
2. O goſpodarſtwie domowym, o rolnictwie i o tym wſzyſtkim, co dobrego obchodzić powinno goſpodarza w ſzczegolności.
3. Ten rozdział będzie mowił o Patryotyzmie w ciągu Panowania teraźnieyſzego, o czynnościach cnotliwych lub wyſtępnych, i poda wyborne morały, maxymy czyli prawidła poſtępowania w towarzyſtwie ludzkim.
4. Wiązać będziemy w tym rozdziele moralność z polityką i ſtoſować te przedmioty do prawodactwa.
5. W tym rozdziale bądź zapytani, bądź nie, obiecuiemy dać opiſanie chorob zwyczaynych, lub przypadkowych, z przydaną radą domowego zabiegania lub uleczenia onych.
6. Tego rozdziału przedmiot, będą rożne wiadomości dla zabawy, i razem dla pożytku.
7. Rozdział ten, donieſie cokolwiek wyidzie z pod praſs kraiowych, z dodaniem zdania o iakości dzieła, oznaymi oraz o inte

ressować mogących dzieł Francuzkich, Niemieckich, Włoskic h, za granicą z druku wyszłych.

☆ ☆ ☆

Po powszechnym wyobrażeniu danym o dziele naszym, niektore do każdey materyi składu całego, tu przydaiemy myśli nasze, abyśmy przez nie tym lepiey poznać dali szczegulne pobudki nasze, oraz zachęty przedsięwziętey tak obszerney pracy naszey.

☆ ☆ ☆

Pierwszy z drugim złączywszy rozdział z przyczyny podobieństwa ich natury, nie co mowić będziemy o samym tylko rolnictwie. Ten przedmiot sprawiedliwie mieć należy za zasadę szczęśliwości narodu, za początek iego mocy, za nayszacownieyszy z tych wszystkich skarbow, ktore tylko posiadać możemy. Ta prawda łatwa do poznania, obowiązała też prawodawcę Rzymian, do policzenia rolnictwo pierwszym przedmiotem, i iego usiłowanie to było, aby swoim poddanym naywyższe i nayzacnieysze o nim dał wyobrażenie. Zdaie się że nasi przodkowie rownie o rolnictwie sądzili przyiaznie. Przywiley bowiem szlachectwa dany iednemu, darowanie kilku łanow pola drugiemu, bę-

dąc nadgrodą iakiey ſprawy Patryotyczney, zakaz aby podobne darowizny nie były poſiadane iak tylko od ſamych ſzlachty, dowodzi, że poczytywano ziemię lub rolę za przedmiot godny dobrego Patryoty; zwycięzcy narodow uprawiali pola Rzymſkie, naſi przodkowie zwyciężaiący, też uprawiali właſne; Rzymianie powoływali rolnika do dyktatury, ktory ſkończywſzy ſwoy urząd powracał do ſwego pługa, wielu z prawodawcow naſzych i członkow naypierwſzych państwa Magiſtratur powracaiąc do domow ſwoich, czynią u nas niby podobnie; wyobrażenie zawſze nieiakim ſpoſobem zoſtawało przyiazne względem rolnictwa, ſame tylko odmiany czaſu odwrociły naſzych Panow od ſzlachetney tey zabawy, poniżyły przez złe zażycie i osłabiły ręce chłopa, dobroczynne owe ręce, ktore ſzacowną Państwa ſą podporą. Woyny trwaiące, i duch intrygi cudzodziemſkiey, ktory nas ze wſzyſtkich obarczał ſtron, bądź przez pragnienie iednych panowania nad walecznym narodem, bądź przez złość drugich, aby nas osłabili niezgodą domową, nieſzczęſney oboiętności do rolnictwa, ſą przyczynami.

W ſtanie niedoſtatku i niemocy, do ktorego zniżyła nas złączona ze zbytkami ta oboiętność, nie zoſtaie nam abyśmy powrocić mogli do przeſzłego położenia naſzego, iako obrocić ſię ſzczerze ku ziemi, i lepiey goſpodarować oney płodami.

Długa Rrymian woyna domowa, ogołociła była podobnież wsie i mieszkańcow tak dalece, że August obawiał się sprawiedliwie, aby nie panował nad samemi tylko pustkami i grobami. Uznał potrzebę ożywić w Rzymianach pierwsze ich do rolnictwa przywiązanie i zdatność. *Georgiki Wirgiliùsza* zostaią nam iako dowod zażytego na to lekarstwa. Rzymianie zaczęli znowu brać się do rolnictwa, i Państwo na nowo zaczęło kwitnąć.

Anglia podobnież będąc wycięczona za panowania *Karola I.* woyną domową, po doznanych częstych głodach, gdy usiłowała im lepsze uprawy gruntow wprowadzić sposoby i sprzyiać rolnikom, od tey dopiero Epoki swoie datować może wielkość, bogactwo, i potęgę, ktore aż do naszych czasow narodu tego były chwała.

Państwa Niemieckie doświadczywszy nieszczęścia wielu woien, zawsze tegoż trzymały się zdania. Każdy z panuiących tam Xiążąt po skończoney woynie przyzwoyte czynił rozporządzenia, aby dobrze opatrzono rolę, zabeśpieczył sobie dochody Państwa i oraz wygodę swoich poddanych przez dobre gospodarstwo.

Godni Wspołziomkowie! do nas tylko należy wygrzebać nasze skarby, nabyć niemi nowe siły, dla przywrocenia sobie chwały naszych przodkow. Uprawiamy prawda ziemię, ale na tym niedość. W sposobach uprawiania

iey, idziemi po większey części ścieszkami ciemnemi, wiadomości nasze w tey sztuce są wielce ograniczone, i znayduie się pewnie tyle do zniesienia przesądow, ile do wprowadzenia nowych sposobow gospodarskich. Jeden morg naszych pustkow dobrze uprawny, drugi naszych bagnisk osuszony i obrocony w dobrą łąkę, liczba rąk pracuiących przytym powiększona, płod ziemi dobrze zażyty, mogą nam nadgrodzić dziesięć i więcey z tych morgow, ktore nam wydarła niesprawiedliwość i przemoc pod czas choroby nieszczęśliwey naszey niegdyś niezgody.

Gospodarstwo dobre, gdy zatym uznaiemy zasadą szczęśliwości, naszych zamiarow ten naypierwszy będzie, abyśmy, cokolwiek doświadczenie gdziebądź ku iego odkryło polepszeniu, pilnie zebrawszy wam naszym udzielili wspołobywatelom.

✡ ✡ ✡

Względem Patryotyzmu czynności cnotliwych lub występnych, podchlebuiemy sobie iż podięta nasza praca, nie z mnieyszym dla kraiu będzie pożytkiem. Podaiąc bowiem przykłady cnoty i przywarow, wystawuiąc ie sposobem przyzwoitym z dodaniem morału, podchlebiamy sobie, iż powiększemy skłonności do dobrego rownie, iako natchniemy obrzydliwością złego i tego, co uraża miłość bliźniego, i poczciwość.

Jeżeli pomiędzy wielą narodami, naprzykład Anglicy, zdaią ſię mieć doſyć gruntu utrzymywania ciekawości połowey Europy, i zadziwienia drugiey burzą intrygi nieprzerwaney, wolnością nayczęściey dziwaczną i na złe używaną, ambicyą arcy nieprzyzwoitą, zakłoceniem obywatelſtwa wyuzdanym, podatkami nadto uciążliwemi, zadłużeniem ſię nieumiarkowanym, zamyſłami i porywczością całe ślepemi, ktore iedynie dążą do przyſpieſzenia obalenia Rzeczypoſpolitey niegdyś kwitnącey, ſtraſzney i poważaney, czemuż my Polacy zbudować ſię niemamy odgłoſem ſzlachetnych i prawdziwie Patryotycznych czynności naſzych w tym czaſie, w ktorym ręka w ſztuce polityki doſkonała, uſtanowiwſzy znowu porządek w polityczney naſzey machinie, przybliża kroki naſze do dawnego narodu Polſkiego zaſzczytu? w czaſie, w ktorym ludolubność gruntowaną na obyczaiach co raz lepſzych, im daley tym większy bierze wzroſt, i tłumi przeſądy; w czaſie, w ktorym miara ſprawiedliwości rownie wydziela tyle ſłabemu, wiele mocnemu, tyle dla małego ile dla naywiękſzego; w czaſie, w ktorym płod prawdziwego ſzlachectwa przynoſi codziennie ſzacowne Patryotyzmu owoce. Czemuż na wzaiem wyſtawiać niemamy czynności niecnotliwe? Gdy po tylu doznanych nieſzczęśliwościach kraiowych, koniecznością dla nas ieſt, abyśmy kąkol niecnoty, i te iadowite z bliſka poznawali ie-

ſteſtwa, ktore tak powſzechnych, iak ſzczególnych niepomyślności obywatelſkich przyczyną były i ieſzcze bydź niemi uſiłuią; w czaſie, gdy nam potrzeba abyśmy rozeznać umieli dobrych Patryotow od Pſeudopatryotow, od Oligarchiſtow tych i wzruſzycielow ſpokoyności naſzey; w czaſie nakoniec, gdy ſkutek naſzego Patryotyzmu i poſtąpienie naſze nas znowu upewnić zaczyna, że nazywać ſię Polakiem, zaſzczytem ieſt. Wſzakże iedynie Patryotyzm wynoſi i zachowuie Państwa, ten ſkutek cnoty obywatelſkiey, zachował też Rzeczpoſpolitą naſzą od nieſzczęścia zupełnego rozſzarpania; ten ſzczegolnie ogień święty i uſzanowania godny, ratował ią od ſkutkow okropnych bezrządu, ktory przez puł wieku pozbawiaiąc nas ſeymow, pozbawił nas tym ſamym prawodawczey mocy, i dawał mieyſce intrygom, uciemiężeniom, nierządowi, i niecnotom doſtarcznym na obalenie Państw acz naymocnieyſzych.

Słuſznie zatym poświęcamy w dziele naſzym mieyſce czynnościom wſzelkim cnotliwym i niecnotliwym, pierwſzym że godne ſą bydź przykładem do naśladowania, drugim aby tym większy od wyſtępkow i niecnot wzbudziły wſtręt w ſercu każdego.

Henryk IV. krol niegdyś Francuzki, chcąc wydać bitwę, nie mowił do natchnętego miłością oyczyzny woyſka ſwego, nad ſłowa te: *Jeſtem waſzym Krolem, wy ieſteście Francuzi, owo ieſt nieprzyiaciel.* Ten krotki

wyraz pożądany otrzymał ſkutek, wzbudził Patryotyzm. i dopomogł do zwycięzſtwa nad przełożonym w ſiłach nieprzyiacielem.

Do iakieyże ſławy nie mogliby przyiść z czaſem Polacy! gdy Patryotyzm w ſercach ich rozkrzewiony, ſkarby przez dobry rząd i ekonomią powiękſzone, Krol w ważney względem Rzeczypoſpolitey porze mowiłby do iednomyślnego narodu: *Jeſtem waſzym Krolem, wy ieſteście Polacy, oto ieſt intereſs waſzey oyczyzny.*

☆ ☆ ☆

Co ſię tyczę moralności ſtoſowaney do prawodactwa, przeświadczeni ieſteśmy iak każdy bydźby powinien, że cel prawodawcy każdego, ma bydź prowadzenie ludzi ſwoią powagą do dobra powſzechnego towarzyſtwa, w ktorym każdego w ſzczegolności nayduie ſię obywatela korzyść. Każdy więc członek ſkładaiący ciało prawodawcze, upoważniony będąc do zakładania gruntu całego towarzyſtwa, gdy powſzechne podług potrzeby czynić ma rozporządzenia, określać użycie dochodow, handlu i ſił Państwa, ograniczyć w rozmaitych względach prawa każdego obywatela, naznaczyć nadgrody, wkładać kary, mieć baczność na ſprawowanie ſprawiedliwości, powierzyć rożnym oſobom części rządu, utrzymać wnętrzny Państwa pokoy, przewidzieć potrzeby i przyzwoite przemyślić

środki obronienia go od zagranicznych napaści, ktoreby mogły mieszać oyczyzny całey, lub pogranicznych obywatelow spokoyność, rownie przeświadczeni iesteśmi, że koniecznością iest aby każdy prawodaćtwa członek doskonałą miał znaiomość tych prawideł na ktore te tak ważne względem całości i sławy narodu gruntuią się przedmioty; inaczey bowiem wszedłby do świątnicy prawodawczey, albo zamiarem nadto ogolnym, albo stronnym; niedoskonała obowiązkow iego znaiomość, wystawiałaby mu przedmioty pomyślności narodu w tey odległości, że dobrze ich niemogłby rozeznać, ważąc się na szale wątpliwości chybiłby zamiaru dobra oyczyzny, acz mimo intencyi naylepszey.

Dla oddalenia tey przyczyny, ktora zawsze pokarmem staie się nieszczęśney intrygi, i ktora wielekroć razy obywatelow mieszaiąc umysły, zbroniła uskutecznić wiele zbawiennych dla narodu zamysłow, potrzeba zatym, aby każdy poznawał dobrze stan, i prawdziwy swey oyczyzny interes; należy więc aby każdy iednakie o tym interesie miał wyobrażenie. To będąc, na ten czas nietrudno będzie ziednoczyć wszystkie chęci wchodzących w prawodaćtwo; w ten czas poznaią się łatwo Pseudopatryotowie, ktorzy natchnięci wyniosłością, dumą, i zyskownością osobistą, usiłuią mieszać spokoyność powszechną pod tysiącznemi pozorami; wtedy niedadzą się widzieć partye, ktore nam

przyſpieſzyły utraty tak wielu Prowincyi; natenczas uſiłowania wſzyſtkich złączyć ſię mogą na knowanie praw dalekich od korzyści prywatnych; na ten czas oddaliwſzy od narodu intrygę, Polak ſtanie ſię prawdziwym Patryotą, a świat go uznaiąc za takiego, pomyślnieyſze o nim będzie miał wyobrażenie, i coraz w więkſzym narod Polſki u innych narodow będzie poważaniu.

Te myśli zawſze będą w tym rozdziale wodzami piora naſzego; w tey myśli oświadczamy przyiąć z naywiękſzą wdzięcznością zdania, ktoremi dobrze myślący nas zaſzczycić raczą obywatele dla oświecenia ſwoich wſpołobywatelow. O, iak ſię oſądziemy ſzczęśliwemi, gdy drogą przedſięwziętey pracy naſzey doprowadziemy wielu ſynow, kochaney tey oyczyzny do tego celu, do ktorego iuż wielu ſławy godnych dąży Patryotow, aby złączywſzy ſię, iednomyślnie ſwey ſłużyli matce.

✡ ✡ ✡

Przedmiot piątego rozdziału tym dla nas będzie ważnieyſzym, im drożey ſzacuiemy ludzkie życie, w żadnym względzie nieporownane do maiątku.

Boże ulituy ſię! że w tak małey cenie u nas człowiek, a częſtokroć całe familye. Obchodzenie ſię z choremy u nas, czyni hańbę nauce lekarſkiey, ktorey

doſkonałość nieograniczonych prawie wyciąga wiadomości. Doświadczamy ze ſzkodą niewymowną, rowno iak z nieſławą dla Narodu, że wſzelkie po drogach, po gościńcach, po puſzczach w kraiu będąc beśpieczeńſtwo; w domach zaś naſzych beśpiecznemi nieieſteśmy życia naſzego z ſtrony lekarzow; ſprawiedliwość wymierza ſię w naymnieyſzey względem maiątku ſprawie, względem życia zaś ludzkiego niema forum, niema ſędziego; ludolubność bierze wzroſt w ſercach obywatelſkich, karzemy nieludzkość, od oſob zaś leczeniem w kraiu w wielkiey bawiących ſię mnogości, niewymagamy, aby ludzki kochali rodzay. Wielka część lekarzow naſzych, podłemu intereſſowi ſwoiey zapłaty, czyni ofiarę z chorych ſwoich, z naywiękſzym z niemi obchodząc ſię niedbalſtwem; maiąc zaświadczenie examinu ſwego, rozumie że iuż niewinien ſprawować ſię towarzyſtwu, dyſpenſuie nawet ſumnienie ſwoie od ſkrupułu; pewnym będąc, że ziemia popełnione iego zagrzebuie błędy, truie bez zarumienia ſię; lada aptekarczyk ledwie lekarſtw znaiąc nazwiſko, lada cyrulik aby znał co tylko do balwierza należy, rwie ſię do leczenia chorob, pilnego doświadczonych lekarzow potrzebuiących poznawania; żyd trefunkiem uleczy kogo, zaraz znayduie protektorow uſprawiedliwiaiących wſzelkie zaboyſtwa dalſze i kaleczenia; wſławiony kilku przypadkami ſzczęśliwego uleczenia, tam gdzie natura naywięcey uczyni-

ła, iuż ma wolność uniefzczęśliwienia kilkufet obywatelow; fzarlatan niewiedząc z ktorego kąta świata do nas przybył, ogłafza bez wziętego pozwolenia arkana fwe drukiem; pod łudzącemi imionami zbawienne obiecuie lekarftwa, lud omamiony, lud nieoftrzeżony kupuie u niego trucizny, i truie fię nieznacznie. Wfzyfcy ci winowaycy, targaią fię bez fkrupułu na narod ludzki, na potrzebnych kraiowi obywatelow, zabiiaią i kaleczą bezkarnie.

Ta materya będąc przedmiotem ekonomii polityczney, należy do pierwfzego rozdziału dzieła nafzego, i tam o niey traktować będziemy w czafie fwoim, z dodaniem nafzych uwag względem zabiegania ftraty kraiowey w kilku tyfięcy corocznie obywatelow.

Tym czafem oświadczamy, iż wielkiego przykładać będziemy ftarania, abyśmy wiadomość lekarfką, ktorey cel ieft zachowanie życia i przywrocenie zdrowia, czynili powfzechną w kraiu, zawfze fpofobem tak iafnym, i zrozumianym, iżby każdy przypadkową i przemiiaiącą leczyć mogł chorobę niepotrzebuiąc w dawania fię w niebeśpieczeńftwo, aby kto zrobił z niey chorobę cieżką przez złe rozporządzenie i lekarftwa nieprzyzwoite. Trzeba niefkończenie życzyć, aby każdy w zdarzeniach nagłych, nim zręczność mu pozwoli zafięgać gruntowney lekarzow pomocy, ratować mogł fiebie lub drugich.

Tym końcem postanowiliśmy iako przyiaciele narodu ludzkiego, od nieuchronnych przypadków ludzkich zacząwszy, kommunikować historyą chorob, dodaiąc do każdey, przepisy sposobów doświadczeniem stwierdzonych, przyłączaiąc oraz, iakie uwagi maią bydź czynione, aby użycie tych sposobow nie stało się szkodliwe.

Nadto ofiaruiemy dać radę naszę w każdym zdarzeniu, gdyby kto żądał drogą pisma naszego, aby tylko iasne choroby swoiey bez kosztu naszego nam nadesłał opisanie.

✡ ✡ ✡

Do szostego rozdziału nic szczegolnego przydać tu nie mamy, oprocz,ześmy postanowili, między innemi pożytecznemi tegoż rozdziału przedmiotami, umieścić w nim wybory z historyi naturalney, rownie zadość czyniące ciekawości, iako też chęci oświecenia umysłu.

✡ ✡ ✡

Siodmy rozdział dzieła naszego, iest ten przedmiot, ktorego dotąd nie mieliśmy ieszcze w kraiu. Podchlebuiemy sobie zatym, że tey nowości przedsięwzięcie nasze, tym stanie się upodobańsze, im smak do Literatu-

ry biorąc wzrost w obywatelach, ciekawiey ci coraz nowego drukarniow wyglądaią płodu; podchlebuiemy sobie niemniey, iż przedsięwzięta przez nas nowość, ieszcze miley przyięta zostanie, że każdego dzieła wyszłego z pod pras tak narodowych iako zagranicznych, każdy przez nas pozna iakość i cenę. Częstokroć bowiem nazwisko łudzące i mylne bywa, co innego obiecuie niżeli zawiera się w dziele.

✡ ✡ ✡

Ten wizerunek podiętey pracy naszey przeświadczy podobno, że zamiar iey iest zebrać i udzielić kraiowi to wszystko, cokolwiek wszelkiego podziału obywatelom iego bydź może przyiemnego, i pożytecznego.

Każdy myślić lubiący człowiek, znayduie w dziele naszym czymby się mogł uspokoić. Człowiek rozumny, rozum swoy karmić i doskonalić może. Człowiek dobrego smaku znaydzie czym nasycić swoią wytworność. Człowiek szukaiący światło i cnotę, tam się spotka z niemi. Człowiek cnotliwy zobaczy cnotę przyozdobioną wdziękami powiększaiącemi tę ktorą do niey ma miłość.

✡ ✡ ✡

Im bardziey dobre obyczaie, i wszelkie światło staią się między ludźmi powszechniey-

ſzemi, tym bardziey każdy z oſobna z tak drogiey iakbądź pożytkuiąc korzyści, czuć powinien przez własne ſwe doświadczenie, że ſzczęśliwość ludzi żyiących na iedneyże tey ziemi, tym powſzechnym ieſt dobrem, ktore wſzyſtkie rozpierzchnięte cząſtki narodu ludzkiego iednymże iaknayściśley ſpaia węzłem, powinien zatym wſzyſtkich bliźnich ſwoich uznawać ogniwami iednego tylko łańcucha, ktorego on ſam ieſt cząſtką, powinien znać że mądrość lub cnota czynna, oſoby w iedney kraiu ſtronie, pożyteczne mieć może ſkutki dla ludzi żyiących w drugiey ſtronie, ſkutki, ktore dla teyże ſamey oſoby dobroczynney lub iey potomności, z czaſem ſtać ſię mogą oſobiſtym dobrem, powinien uſiłować, aby łańcucha narodu ludzkiego godną ſtał ſię cząſtką, ugodniaiąc onego ogniwa.

W tey myśli ſpodziewamy ſię, że przyiaciele narodu ludzkiego donieść nam raczą o chwalebnych, i cnotliwych, niemniey o nagannych czynności, ktore ich doyśćby mogły wiadomości, abyśmy ich użyli ku proſtowaniu namiętności, ku dobremu ukſztalceniu ſerc naſzych wſpoł obywatelow, i ku ſławie narodu Polſkiego. W teyże myśli wyglądamy oraz donieſien wynalazkow użytecznych, i iakości założonych fabryk, abyśmy wiadomość o nich uczynić mogli powſzechnemi, udzielaiąc ią wſpołobywatelom drogą dzieła naſzego.

Uwiadomienie chwalebnych czynności, taić niepowinno ani autora, ani koniecznie donosiciela; czynności zaś nagannych aczbyśmy znali i sprawcę, i tego co donosi, spodziewać się po nas należy ze wszech miar, że ani pierwszy ani drugi mianowanemi nigdy nie będą; dość uczynił donosiciel, gdy chęć poprawy bliźniego, była pobudką opisania przywarow; dość dla nas, gdy występny poznawszy w dziele naszym brzydkość obrazu swego, wrocić się zechce do cnoty. Cokolwiek nam kto nadeszle, bądź coby się ściągało do charakteru osob, bądź myśli o niektorych z naszych artykułow, bądź wszelkie ku dobru oyczyzny zmierzaiące zdania, z naywiększą przyiąć oświadczamy wdzięcznością, byle tylko autor szanował Religią, Rząd naywyższy, i dobre obyczaie, byle szukał prawdy a zachował ustawy przystoyności, byle satyryzuiąc nie miał za cel obrazić iakążkolwiek osobę w szczegolności, do stopnia iey wytykania. Co się nas tycze, upewniamy, iż te same prawa w nayściśleyszym ze strony naszey będą zachowaniu. Swięty obraz prawdy by nam był przytomny, zawsze usiłować będziemy, a dalekiemi od wszelkiey osobistości, niedopuściemy aby nieobyczayność z naszym się towarzyszyła piorem. Jeżeli więc dawać będziemy pochwały, wartość rodzić ie będzie, przygany nasze nie będą iako płodem miłości prawdy i cnoty.

Niewątpiemy bynaymniey, iż przedſięwzięcie naſze miłym i przyiemnym każdey czułey i ſzlachetney będzie duſzy, ani o tym, że pioro naſze znaydzie doſyć dobroczynności, ſprawiedliwości, ludzkości, i miłości oyczyzny przedmiotow, godnych ſzlachetnego Narodu, godnych aby ie upotomnić dla przykładu przyſzłości.

O iak wielka dla nas nadgroda, gdy uſkutecznìemy tak wielki, tak Patryotyczny naſz zamiar!

* * *

Warunki rozſyłania Polaka Patryoty.

Ponieważ nie pracuiemy z potrzeby, ani dla zyſku, ale iedynie z miłości ku prawdzie, ku cnocie, i ku naſzym wſpołobywatelom, przeto dzieło naſze w tak mierney ofiaruiemy cenie, aby nam ſię tylko opłaciła drukarnia, papier, introligator, kopiści, korreſpondencya, kuperſztychy i mieſzkanie naſzych ſeſſyi.

Dzieła więc naſzego, początek ſwoy brać maiącego od nowego Roku bliſko naſtępuiącego, co mieſiąc do ſiedmiu arkuſzy rachuiąc, drożey przedawać nie dozwolemy iako złotych 18. na rok cały; ugodziliśmy ſię oraz z Generalnym Urzędem poczt J. K. Mści

na 12. złotych za roczne przesłanie dzieła naszego przez cały kray, gdzie bądź się znayдować będą JJ. PP. Prænumeranci.

Ktokolwiek zechce bydź naszym czytelnikiem, może dać na Pocztamcie ktorymkolwiek nabliższym za rewersem złotych 30. iako prenumeratę całoroczną za dzieło i za Pocztę ogulnie, Generalny Urząd Poczty tu w Warszawie, ktoremu ta zewsząd przysłana zostanie Prænumerata, iey zaręczycielem iest, a podług informacyi i addressu Prænumeruiącego, expedyować będzie co miesiąc exemplarze, gdziebądźby mieszkał Prænumerant, aby tylko w kraiu.

Uprafzamy Ichmć Państwa Prænumerantow, aby zaraz po uczynioney prænumeracyi, przysłać nam raczyli kopią otrzymanego na poczcie rewersu, oraz adress i informacyą na Pocztamcie danych. Potrzebne nam są i pierwszy, i drugie dla konfrontacyi tu w Warszawie na Generalnym Urzędzie Poczt, abyśmy potym tym regularniey służyć mogli każdemu Prænumerantowi, expeduiąc exemplarze podług iego informacyi i adressu.

Gdyby kto z JJ. PP. Prænumerantow od zwyczaynego oddalić sie miał mieszkania, zainformować nas wcześnie raczy, dokąd przesłane mu bydź ma pismo nasze.

Oprocz Pocztow kraiowych, prenumerować ieszcze mogą osoby w Warszawie mieszkaiące, u PP. *Piotra Dufour* Drukarza Nadwornego J. K. Mci, i *Pofera* Bibliopoli Warszaw-

ſkiego, więcey nie płacąc iako złotych 18 na rok cały.

* * *

Adres do nas zawſze bydź może naſtępuiący;

Do Polaka Patryoty.

W Warſzawie.

i oſoby w Warſzawie mieſzkaiące, zapieczętowawſzy ſwe expedycye, oddać ie mogą pod tymże addreſſem na Poczcie tuteyſzey, ſkąd my ie odbierzemy podług umowy.

K U N C E W I C Z Michał, profesor św. Teologii, z zakonu kaznodziejskiego /dominikanin/

Dobry a pobożny ziemiąnin przy pogrzebnym oddaniu ziemi ciała zmarłego sławnej pamięci P. Stanisława z Wypych WYPYSKIEGO wyrażony kazaniem przez M...K... w kościele grodziskiem roku pańskiego 1640 dnia 19 stycznia.

Warszawa, Jan Trelpiński, /po 19.I.1640/, 4-o

E. 20,379

Kuncewicz

./.

k.A_1v - wiersz: "Na domowy klejnot i herb urodzonych PP. Wypyskich" /herb Grabie/.

k.A_2r - A_2v - dedykacja: "Urodzonemu a mnie wielce Miłościwemu Panu Jego Mości P.Janowi z Wypych Wypyskiemu, chorążemu nurskiemu, staroście mereckiemu etc., dworzaninowi pokojowemu K.J.M., zdrowia długiego i pociech niebieskich!"